

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Затверджено
Вченою радою факультету
іноземної філології
Протокол № 8 від 07 грудня 2022 р.
Голова ради Г.Ф.Морошкіна

Затверджено
Вченою Радою ЗНУ
Протокол № 6 від 31 січня 2023 р.

В.о. ректора М.О.Фролов

**ПРОГРАМА
АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ**

освітньо-професійна програма «Мова і література (французька)»
спеціалізація 035.055 «Романські мови та літератури (переклад включно),
перша – французька»
спеціальність 035 «Філологія»
галузь знань 03 «Гуманітарні науки»
освітня кваліфікація: бакалавр філології

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Форма здобуття вищої освіти: денна

Затверджено на засіданні кафедри
романської філології і перекладу
Протокол № 4 від 02 грудня 2022 р.
В.о. завідувача кафедри О.В. Телкова

Запоріжжя
2022 р.

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Атестаційний екзамен є формою підсумкової атестації здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра відповідно до стандарту вищої освіти спеціальності 035 Філологія освітньо-професійної програми Мова і література (французька) спеціалізації 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька.

Атестація здійснюється на підставі оцінювання якості засвоєння змісту освітніх компонентів освітньо-професійної програми Мова і література (французька), та рівня досягнення результатів навчання, сформованості програмних компетентностей бакалавра філології за спеціалізацією 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька.

У процесі атестації визначається рівень здатності здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра розв'язувати спеціалізовані завдання та практичні проблеми з питань в галузі філології та, зокрема, французької мови і літератури.

Структура атестаційного екзамену

З метою забезпечення повної та ґрунтовної оцінки якісного рівня науково-теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти програма атестаційного екзамену, як комплексна перевірка знань зі спеціальності 035 Філологія за освітньо-професійною програмою Мова і література (французька) для бакалаврського рівня вищої освіти, охоплює освітні компоненти з циклів професійної підготовки спеціальності та професійної підготовки освітньої програми, такі як:

1. Перша іноземна мова (французька)
2. Історія першої іноземної мови
3. Лексикологія першої іноземної мови
4. Теоретична граматики першої іноземної мови
5. Стилїстика
6. Історія зарубіжної літератури
7. Методика викладання іноземних мов

Під час атестаційного екзамену здобувач ступеня вищої освіти бакалавра повинен продемонструвати належний рівень досягнення програмних результатів навчання, що визначені стандартом вищої освіти зі спеціальності 035 Філологія та освітньо-професійною програмою Мова і література (французька) бакалаврського рівня:

- організувати процес свого навчання й самоосвіти;
- знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності;
- знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів;
- аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;
- здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів;
- знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності;
- володіти комунікативною компетентністю з французької та інших іноземних мов (лінгвістичний, мовленнєвий, соціокультурний, прагматичний компоненти,

відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти) та бути здатним удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті;

- знати принципи впровадження інформаційних і комунікаційних технологій у процес навчання та здійснення професійної діяльності.

Здобувач ступеня вищої освіти бакалавра за освітньо-професійною програмою Мова і література (французька) має знати:

1. з дисципліни Перша іноземна мова (французька) : показати належний рівень мовленнєвої компетенції та філологічної ерудиції. У ході практичної роботи з текстом студент повинен показати: розуміння незнайомого тексту франкомовного художнього твору (розуміння заголовку, особливостей стилю та загальне осмислення тексту); уміння вилучати інформацію з оригінального тексту, використовуючи навички неперекладного сприйняття іншомовного з безпосереднім розумінням змісту; уміння визначати й інтерпретувати смисловий і змістовий аспекти тексту, його естетичні якості, репрезентовані текстові категорії; розуміння функціонального навантаження використаних мовних засобів; уміння вдало застосовувати отримані знання при виборі слів та граматичній організації висловлювань; вільне володіння французькою мовою під час обговорення проаналізованого франкомовного тексту;

2. з дисципліни Історія першої іноземної мови : етапи еволюції французької мови; форми існування мови та періодизація її історії, причини мовних змін, зв'язок історії мови та історії народу, білінгвізм та мовні контакти, умови формування французької літературної мови;

3. з дисципліни Лексикологія першої іноземної мови : лексичний склад французької мови; структурно-семантичні особливості лексичного запасу сучасної французької мови; основні семантичні процеси, які можуть відбуватися у слові;

4. з дисципліни Теоретична граматика першої іноземної мови : особливості граматичної структури сучасної французької мови; основні граматичні поняття; принципи частиномовної класифікації слів; лексико-граматичні параметри одиниць різних частин мови; типологію синтаксичних зв'язків між компонентами словосполучень та речень; формальні, змістові та функціональні особливості речення; різні підходи до класифікації речень;

5. з дисципліни Стилїстика першої іноземної мови : основні поняття стилїстики як мовознавчої науки; найважливіші проблеми та напрями сучасних стилїстичних досліджень; стилїстичні ресурси французької мови фонетичного, лексико-граматичного та синтаксичного рівнів; особливості становлення і розвитку функціональних стилів французької літературної мови;

6. з дисципліни Історія зарубіжної літератури : ключові літературознавчі терміни, основні принципи прискіпливого читання художніх текстів, принципи періодизації історико-літературного процесу, роль літератури у розвитку суспільства, специфіка розвитку літератури, провідні літературні жанри та стилі, ключові письменники та їхні твори;

7. з дисципліни Методика викладання іноземних мов : ступені загальної середньої освіти і навчання іноземних мов, державний освітній стандарт з іноземної мови, методи дослідження в методиці навчання іноземних мов; поняття «система навчання» та її зміст, комунікативний підхід у навчанні іноземної мови, зміст навчання, принципи, цілі навчання, методи і засоби навчання; лінгвопсихологічні основи навчання іноземних мов; навчання іншомовного матеріалу (граматичного, лексичного, фонетичного); навчання іншомовного спілкування (формування мовленнєвої компетенції в аудіюванні, говорінні, письмі, читанні).

Порядок проведення та етапи атестаційного екзамену

Екзаменаційний білет атестаційного екзамену складається з трьох питань:

Перше питання – теоретичне з дисциплін філологічного циклу (тест), передбачає відповіді на питання з дисциплін: «Історія першої іноземної мови», «Лексикологія першої іноземної мови», «Теоретична граматики першої іноземної мови», «Стилістика першої іноземної мови», «Історія зарубіжної літератури».

Друге питання – теоретичне, передбачає відповіді на питання з дисципліни «Методика викладання іноземних мов».

Третє питання – практичне, передбачає виконання студентами практичного завдання з дисципліни «Перша іноземна мова (французька)»: лінгвостилістичний аналіз фрагмента тексту франкомовного художнього твору (письмова розгорнута відповідь).

За умов проведення атестаційного екзамену в офлайн режимі атестаційний екзамен має два етапи:

- 1) підготовка усної відповіді на питання білету атестаційного екзамену;
- 2) виконання практичного завдання.

Спочатку студенти готуються до усної відповіді (час підготовки – 60 хвилин), а потім переходять до відповідей на білет атестаційного екзамену.

За умов проведення атестаційного екзамену в онлайн-режимі атестаційний екзамен проводиться через систему СЕЗН ЗНУ на базі MOODLE.

Атестаційний екзамен в онлайн-режимі має два етапи:

- 1) вибір студентом білета здійснюється через систему СЕЗН ЗНУ на базі MOODLE методом випадкового вибору;
- 2) підготовка відповіді на питання білету атестаційного екзамену та виконання практичного завдання з подальшим прикріпленням його до системи дистанційного навчання ЗНУ – MOODLE ЗНУ – 60 хвилин.

II. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ СТУДЕНТІВ

Загальна оцінка атестаційного екзамену здобувача ступеня вищої освіти бакалавра визначається як сума балів, отриманих на питання екзаменаційного білету – максимально 100 балів.

Відповіді студентів оцінюються наступним чином:

– **оцінювання теоретичних питань** здійснюється у тестовій формі – 1 бал за кожну вірну відповідь. Загальна кількість усіх теоретичних тестових питань – 60.

– **оцінювання практичного завдання** з інтерпретації тексту здійснюється у діапазоні від 1 до 40 балів:

Оцінка 38-40 балів виставляється за умов виконання наступних вимог. Студент розуміє текст у повному обсязі, що демонструється в процесі його інтерпретації. Ґрунтовно і комплексно аналізує мовностилістичні особливості тексту, самостійно визначає функції використаних мовних засобів, ілюструє відповідь прикладами, робить релевантні висновки-узагальнення. Студент правильно вживає граматичні конструкції. У повному обсязі володіє лексикою відповідно до програмних вимог та допускає 1-2 граматичні або лексичні помилки.

Оцінка 34-37 балів виставляється за умов виконання наступних вимог. Студент розуміє текст у повному обсязі, що демонструється в процесі його інтерпретації. Ґрунтовно і комплексно аналізує мовностилістичні особливості тексту, самостійно визначає функції

використаних мовних засобів, проте з незначними неточностями, ілюструє відповідь прикладами, робить релевантні висновки-узагальнення. Студент правильно вживає граматичні конструкції, викладає матеріал без стилістичних огріхів. Демонструє володіння лексикою відповідно до програмних вимог та допускає 3 граматичні або лексичні помилки.

Оцінка 30-33 бали виставляється за умов виконання наступних вимог. Студент розуміє текст у повному обсязі, що демонструється в процесі його інтерпретації. Ґрунтовно і комплексно аналізує мовностилістичні особливості тексту, самостійно визначає функції використаних мовних засобів, проте з певними помилками, ілюструє відповідь прикладами, робить загалом релевантні висновки-узагальнення з несуттєвими неточностями. Студент правильно вживає граматичні конструкції, викладає матеріал з незначними стилістичними огріхами. Демонструє володіння лексикою відповідно до програмних вимог та допускає 4 граматичні або лексичні помилки.

Оцінка 24-29 балів виставляється за умов виконання наступних вимог. Студент розуміє текст у повному обсязі, однак під час його інтерпретації виявляє недостатньо високий рівень мовленнєвої компетенції та володіння лексикою відповідно до програмних вимог. Недостатньо ґрунтовно і комплексно аналізує мовностилістичні особливості тексту, визначає функції використаних мовних засобів, проте з певними помилками, ілюструє відповідь незначною кількістю прикладів, робить висновки-узагальнення з деякими неточностями. Студент допускає 5 граматичних або лексичних помилок.

Оцінка 20-23 бали виставляється за умов виконання наступних вимог. Студент демонструє деякі практичні навички роботи з текстом. Під час інтерпретації тексту студент припускається суттєвих неточностей, виявляє недостатньо високий рівень мовленнєвої компетенції та володіння лексикою відповідно до програмних вимог. Припускається помилок під час аналізу мовностилістичних особливостей тексту, відчуває труднощі при визначенні функцій використаних мовних засобів та при формулюванні висновків-узагальнень. Студент допускає 7 граматичних або лексичних помилок.

Оцінка 1-19 балів виставляється за умов виконання наступних вимог. Студент не виконав завдання у повному обсязі (неправильне розуміння його змісту та нездатність його проінтерпретувати). Студент виявляє низький рівень мовленнєвої компетенції та допускає більш ніж 10 граматичних або лексичних помилок.

Загальне оцінювання результатів атестаційного екзамену

Оцінка атестаційного екзамену виставляється за національною та європейськими шкалами за такою системою:

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою
A	90–100 (відмінно)	5 (відмінно)
B	85–89 (дуже добре)	4 (добре)
C	75–84 (добре)	

D	70–74 (задовільно)	3 (задовільно)
E	60–69 (достатньо)	
F / FX	1–34 / 35–59 (незадовільно)	2 (незадовільно)

III. ЗМІСТ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Перша іноземна мова (французька)

Лінгвостилістичний аналіз тексту художнього твору проводиться на двох основних рівнях:

- а) аналіз тексту;
- б) синтез головної ідеї (ідей) тексту.

Перший рівень в свою чергу включає чотири послідовні етапи.

1. Аналіз традиційного аспекту тексту (так звана "Загальна літературна норма"), що містить коротку характеристику літературного напрямку, до якого належить аналізований твір, встановлених традицій жанру, соціальної, культурної та історичної ситуації періоду. Для досягнення цієї мети студент повинен активізувати знання з дисципліни Історія зарубіжної літератури.

2. Аналіз інноватики твору (так звана "Специфічна літературна норма"), що передбачає розгляд нових аспектів у формі тексту і проблемах, яких торкається письменник.

3. Визначення композиції тексту (розподіл тексту на відносно незалежні фрагменти): вступ (спосіб представлення місця, часу та персонажів тексту), фабула, розвиток подій, кульмінація, розв'язка, заключна частина. Особливу увагу потрібно приділити факту навмисного опущення якого-небудь з фрагментів.

Кожну частину варто проаналізувати з точки зору:

- а) лексичних особливостей (особливу увагу потрібно приділити фразеології);
- б) синтаксичних особливостей;
- в) стилістичних засобів;
- г) фонетичних особливостей.

У ході аналізу необхідно розкрити особливості авторського вибору того чи іншого мовного засобу, а також потрібно пояснити взаємозв'язок між виражальними засобами і стилістичними прийомами, які використовуються автором тексту.

4. Визначення взаємозв'язку між фрагментами тексту, аналіз розвитку ідей, представлених автором (через події та персонажі, які він описує, і використаний мовний матеріал).

Після аналізу тексту (деякі етапи можуть бути опущені у разі необхідності) формулюється головна ідея (ідей) тексту, встановлюються залежність між змістом та лінгвістичною формою.

2. Проблематика теоретичних дисциплін

Історія першої іноземної мови

Тема 1. Лінгвістична історія Франції. Поняття про предмет історії французької мови. Мета вивчення предмету історія французької мови. Зв'язок історії французької мови з

іншими лінгвістичними та історичними дисциплінами. Походження французької мови. Зародження та розвиток давньофранцузької мови.

Тема 2. Середньофранцузька мова (XIV-XV). Основні характеристики мовної ситуації середньофранцузького періоду. Становлення фразового наголосу в середньофранцузький період розвитку пов'язаних із цим явищ.

Тема 3. Утвердження французької мови у період Ренесансу (XVI с.). Формування національної французької мови. Ordonnance de Villers-Cotterêts – його роль у становленні французької як державної. Перші французькі граматики та їх роль у формуванні національної французької мови. Діяльність поетів Плеяди.

Тема 4. Французька мова у величнє століття (XVII с.). Проблеми нормалізації національної французької мови у 17 столітті (Малерб). Французька Академія та основні напрямки її діяльності. Грамматика Пор-Рояль та її вплив на розвиток наступних граматик.

Тема 5. Французька революція: національна мова (1789-1870). Вплив французької революції на розвиток словникового складу французької мови.

Лексикологія першої іноземної мови

Тема 1. Лексикологія як галузь мовознавства. Наукові та історичні засади виникнення лексикології як окремої науки. Слово як об'єкт лексикологічного аналізу: теорія слова у сучасному мовознавстві.

Тема 2. Систематизація лексичного складу мови. Відношення слів між собою у системі: парадигматичні, синтагматичні. Особливості французького слова: фонетичні, морфологічні, семантичні. Основні етапи формування лексичного складу сучасної французької мови.

Тема 3. Діахронічний підхід до вивчення словарного запасу. Лексичне значення, типи лексичного значення. Полісемія і моносемія, етимологічне значення. Дослідження лексичного значення: компонентний (семний) аналіз.

Тема 4. Джерела збагачення лексичного запасу французької мови. Еволюція та зміни семантики слів: розширення і звуження лексичного значення, погіршення і облагороджування лексичного значення. Метафора, метонімія, гіпербола, літота.

Тема 5. Фразеологія сучасної французької мови. Фразеологічні звороти французької мови. Ідіоматичні вислови. Ознаки фразеологізмів за Ш. Балі і В. Виноградовим. Типи фразеологізмів за ступенем зрощення.

Тема 6. Синхронічний підхід до вивчення лексики. Утворення слів: головні словотворчі моделі. Продуктивні і менш продуктивні словотворчі моделі.

Тема 7. Лексико-семантичні парадигми сучасної французької мови. Ієрархічні і неієрархічні відносини у лексиці гіперонім / гіпонім. Антоніми, синоніми, омоніми. Полісемія і омонімія.

Тема 8. Лексичний фонд французької мови. Історія формування лексичного фонду. Територіальна і соціальна диференціація лексики.

Теоретична граматики першої іноземної мови

Тема 1. Граматика як наука та її місце в системі мови. Історичні етапи розвитку граматичних теорій у романістиці. Особливості граматичної системи французької мови. Основні одиниці граматичної підсистеми. Методи дослідження граматичних одиниць. Граматична категорія. Граматичне значення.

Тема 2. Проблема частин мови у сучасній лінгвістиці. Проблема частин мови у сучасному мовознавстві. Принципи класифікації частин мови. Інвентар частин мови. Транспозиція частин мови.

Тема 3. Іменник як частина мови. Проблема артикля. Займенник та прикметник як іменні частини мови. Іменник: семантичний, морфологічний та синтаксичний аспекти.

Семантико-граматичні групи іменників у французькій мові. Граматичні категорії іменників (рід, число). Особливості артикля у французькій мові.

Тема 4. Дієслово як частина мови. Дієслово: семантичний, морфологічний та синтаксичний аспекти. Семантико-граматичні групи дієслів у французькій мові. Поняття і особливості валентності. Граматичні категорії дієслова (спосіб, час, вид, особа, число, рід, заставка). Безособові форми дієслова (інфінітив, герундій, дієприкметник).

Тема 5. Основні підходи до вивчення синтаксису у сучасному мовознавстві. Традиційні, структуральні та пост структуральні синтаксичні методи. Типи синтаксичних зв'язків (сурядність, підрядність). Одиниці синтаксису.

Тема 6. Теорія речення у французькому синтаксисі. Речення та його функції. Речення і висловлювання. Предикативність. Референційний аспект речення. Модус і диктум. Співвідношення теми і реми. Семантичний синтаксис та типологія моделей простого і складного речень у французькій граматиці.

Стилістика першої іноземної мови

Тема 1. Стилістика як наукова дисципліна. Предмет і об'єкт стилістики. Зв'язок стилістики з іншими гуманітарними дисциплінами. Основні напрямки розвитку сучасної вітчизняної та зарубіжної стилістики. Лінгвістична стилістика Ш. Балі. Важливість функціонального аспекту в розвитку стилістики на сучасному етапі.

Тема 2. Функціональні стилі сучасної французької мови. Поняття функціонального стилю. Поняття функціонального стилю. Лінгвістичні та екстралінгвістичні критерії виділення стилів. Внутрішня стильова диференціація. Формування, розвиток та лінгвопрагматичні особливості розмовного, офіційно-ділового (адміністративного), наукового, публіцистичного та художнього стилів сучасної французької мови.

Тема 3. Експресивні і оцінні засоби сучасної французької мови. Матеріальні ресурси стилістики. Стилістичні ресурси фонологічного рівня французької мови. Стилістично значуща варіативність у фонетиці. Класифікації стилів вимови. Фонетико-прозодичні особливості розмовного вимовного стилю. Фонетико-прозодичні особливості нейтрального вимовного стилю. Фонетико-прозодичні особливості піднесеного стилю вимови.

Тема 4. Стилістичні ресурси морфологічного рівня французької мови. Особливості стилістичного вживання артикля, іменникових, прикметникових, займенникових, дієслівних та прислівникових форм. Стилістично значуща варіативність у сфері вживання дієслівних часів. Стилістичне значення граматичних еквівалентів іменникових, прикметникових, дієслівних форм. Стилістично марковані словотворчі моделі.

Тема 5. Стилістичні ресурси лексико-граматичного рівня французької мови. Стилістична класифікація лексики за критеріями мовної та літературної норм. Нейтральна/маркована лексика. Категорії французьких слів, детерміновані сферами вжитку. Стилістична роль неологізмів, архаїзмів, термінологічної лексики, запозичень, аргю. Стилістична класифікація і роль фразеологізмів.

Тема 6. Стилістичні ресурси синтаксичного рівня французької мови. Синтаксичне варіювання. Стилістична варіативність у площині словосполучення та фрази. Стилістична роль інверсії. Сегментація: антиципація, реприза. Емотивні речення. Моделі емотивного синтаксису. Емотивний синтаксис у неспонтанному мовленні.

Тема 7. Експресивні засоби сучасної французької мови. Тропи: порівняння, метафора, персоніфікація, метонімія, перифраза, іронія (визначення, види, стилістичне вживання, функції). Фігури: повтор, паралельні конструкції, градація, антитеза, оксюморон, риторичне питання (визначення, види, стилістичне вживання, функції).

Історія зарубіжної літератури

Тема 1. Антична література: міфологічно-ритуальне походження жанрів, концепція людини і фатуму, формування індивідуальної поетики, утвердження гуманізму і антропоцентризму. Хронологія розвитку жанрів літератури Давньої Греції і Давнього Риму. Ідеологія родового і полісного життя в давньогрецькому епосі, ліриці, драмі. Сутність трагічного і комічного в творах античної літератури.

Тема 2. Література Середніх віків: періодизація, культурно-історичні фактори розвитку, жанрова своєрідність, концепція людини і світу. Середньовічна картина світу. Напрямки розвитку художньої словесності раннього Середньовіччя: клерикальна (писемна) література латиною. Народна поетична творчість раннього Середньовіччя. Література високого Середньовіччя: героїчний епос, лицарська (куртуазна) література.

Тема 3. Література доби Відродження. Сутність гуманістичного переосмислення людини і світу в літературах країн Західної Європи. Ренесансна парадигма сприйняття світу. Сутність ренесансного гуманізму. Гуманістична проблематика творчості Ф. Петрарки, Е. Роттердамського, Ф. Рабле, В. Шекспіра, М. Сервантеса.

Тема 4. Напрями і течії західноєвропейської літератури XVII-XVIII ст. Поняття про бароко і класицизм: естетика, жанрова система, національна своєрідність, представники. Літературні напрями XVII ст.: сентименталізм, рококо, преромантизм. Філософсько-естетична концепція і література європейського Просвітництва.

Тема 5. Література XIX ст. : сутність романтичного і реалістичного художніх методів. Соціально-історичні передумови романтизму і реалізму. Романтичної концепції особистості і концепція реалістичного типового характеру. Принципи відтворення дійсності в творах романтичного і реалістичного типів. Провідні течії європейської і американської літератури межі XIX-XX ст. (натуралізм, неоромантизм, естетизм, імпресіонізм, символізм).

Тема 6. Література XX-XXI ст. Історико-філософський контекст літературного розвитку XX- поч. XXI ст. Течії модернізму (дадаїзм, сюрреалізм, експресіонізм, імажізм). Концепція особистості в літературі екзистенціалізму. Постмодернізм як культурфілософська домінанта другої половини XX ст.- поч. XXI ст.: визначення, філософська база, основні художні принципи.

Методика викладання іноземних мов

Тема 1. Загальні питання методики навчання іноземних мов. Ступені загальної середньої освіти і навчання іноземних мов, державний освітній стандарт з іноземної мови, методи дослідження в методиці навчання іноземних мов, методика і лінгвістика, методика і педагогіка.

Тема 2. Система навчання іноземної мови. Поняття “система навчання” та її зміст, комунікативний підхід у навчанні іноземної мови, зміст навчання, принципи , цілі навчання , методи навчання, засоби навчання.

Тема 3. Лінгвопсихологічні основи навчання іноземних мов. Лінгвопсихологічна характеристика мовленнєвої діяльності та спілкування, проблема навичок та вмінь мовлення у навчанні іноземних мов, система вправ для формування навичок та вмінь мовлення.

Тема 4. Навчання іноземного матеріалу. Навчання граматичного матеріалу, активний і пасивний граматичні мінімуми, характеристика граматичних навичок мовлення, ознайомлення з граматичними структурами активного граматичного мінімуму, навчання лексичного матеріалу, навчання фонетичного матеріалу.

Тема 5. Навчання іноземного спілкування (формування мовленнєвої компетенції). Навчання аудіювання (формування компетенції в аудіюванні), характеристика аудіювання як виду мовленнєвої діяльності та уміння, труднощі аудіювання, етапи навчання аудіювання, система вправ для навчання аудіювання. Навчання говоріння (формування компетенції в говорінні): загальна характеристика говоріння як виду мовленнєвої діяльності та уміння, навчання діалогічного мовлення, система вправ для навчання діалогічного мовлення, система

вправ для навчання монологічного мовлення. Навчання читання (формування компетенції у читанні): суть читання та його психофізіологічні механізми, труднощі навчання читання, навчання техніки читання, навчання читання як виду мовленнєвої діяльності. Навчання письма (формування компетенції у письмі: письмо і писемне мовлення, психолінгвістичні механізми письма, етапи навчання писемного мовлення, письмо як засіб навчання та контролю.

Тема 6. Організація та забезпечення процесу навчання іноземної мови в середніх навчальних закладах. Особливості навчання іноземної мови на різних ступенях, планування навчального процесу з іноземної мови, вимоги до уроку іноземної мови, типи і структура уроків іноземної мови, аналіз уроку іноземної мови, інтенсивне навчання іноземної мови, контроль у навчанні іноземної мови, позакласна робота з іноземної мови.

IV. Список рекомендованої літератури

1. Алексеєнко Н. М., Бутко Л. В., Сізова К. Л., Шабуніна В. В. Лінгвістичний аналіз тексту : навч. посіб. Кременчук : КНУ імені Михайла Остроградського, 2018. 243 с.
2. Бабінчук І.І. Практичний курс синтаксису складнопідрядних речень французької мови : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 244 с.
3. Габідулліна А.Р., Колесніченко О.Л. Методологія сучасних лінгвістичних досліджень : навч. посіб. Слов'янськ : Вид-во Б.І. Маторіна, 2019. 322 с.
4. Давиденко Г., Величко М. Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII ст. Київ : ЦУЛ, 2007. 296 с.
5. Давиденко Г. Й., Чайка О. М. Історія зарубіжної літератури XIX – поч. XX ст. Київ : ЦУЛ, 2007. 400 с.
6. Дуденко О.В. Текстознавство : навч. посіб. Умань : Візаві, 2017. 124 с.
7. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [наук. редактор українського видання пед. наук, проф. Ніколаєва С. Ю]. Київ : Ленвіт, 2003. 108 с.
8. Загнітко А. П. Лінгвістика тексту : навч. посіб. Донецьк : Юго-Восток, 2015. 324 с.
9. Загнітко А. П. Теорія граматики і тексту. Донецьк : ДонНУ, 2014. 480 с.
10. Історія зарубіжної літератури XX ст. : навч. посіб. / В. І. Кузьменко та ін. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 496 с.
11. Каменєва Т. М. Теоретичні основи навчання : навчально-методичний посібник. Київ : МНУЦ, 2018. 282 с.
12. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства. Київ : Академія, 2006. 336 с.
13. Кійко Ю.Є., Агапій А.П., Мельник Ю.Й. Вступ до мовознавства: практикум. Чернівці : Чернівецький ун-т, 2021. 176 с.
14. Козлик І.В. Світова література доби Середньовіччя та епохи Відродження. "Картина світу". Естетика. Поетика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Івано-Франківськ : Симфонія Форте, 2011. 343 с.
15. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. Київ : Академія, 2001. 368 с.
16. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2002. 328 с.
17. Методика викладання іноземної мови в середніх навчальних закладах : навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра напряму підготовки філологія професійного спрямування «Мова і література (англійська, німецька, французька, іспанська)». Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 120 с.
18. Методика викладання іноземної мови в середніх навчальних закладах: навчально-методичний посібник до самостійної роботи здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра професійного спрямування «Мова і література (німецька, французька, іспанська)». Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 105 с.
19. Методика викладання іноземної мови у середніх навчальних закладах: тлумачний словник методичних термінів для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «філологія» освітньо-професійних програм «Мова і література (французька)», «Мова і література (німецька)», «Мова і література (іспанська)», «Мова і література (англійська)» / Укладачі : К.М. Ружин, О.А. Каніболоцька, Г.В. Ваніна. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 105 с.
20. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
21. Методика навчання іноземної мови: Лекційний курс з практикумом / укл. : О. А. Комар, Л. М. Байдюк. Умань, 2019. 96 с.

22. Морошкіна Г.Ф. Histoire de la peinture française : навчальний посібник для студентів факультету іноземної філології. Запоріжжя : ЗНУ, 2012. 104 с.
23. Морошкіна Г.Ф. La langue et la civilisation française à travers des siècles : навчальний посібник. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2009. 300 с.
24. Ніколаєва С. Ю., Петрашук О. П., Бражник Н. О. Ступенева система освіти в Україні та система навчання іноземних мов. Київ : Ленвіт, 2016. 90 с.
25. Попович М.М. Теоретична граматики французької мови. Морфологія. Чернівці : Букрек, 2010. 287 с.
26. Рубанова Г. Л. Історія світової літератури : Західноєвропейське Середньовіччя (III-XIV ст.). Львів : Паіс, 2014. 325 с.
27. Ружин К. М. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: теоретичні засади. Навчальний посібник у схемах і таблицях для студентів факультету іноземної філології освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Запоріжжя: ЗНУ, 2012. 115 с.
28. Ружин К. М. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: формування іншомовної компетенції. Навчальний посібник у схемах і таблицях для студентів факультету іноземної філології освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Запоріжжя : ЗНУ, 2012. 96 с.
29. Ружин К. М. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: методика формування мовленнєвої компетенції у репродуктивних видах мовленнєвої діяльності. Навчальний посібник у схемах і таблицях для студентів факультету іноземної філології освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Запоріжжя : ЗНУ, 2013. 91 с.
30. Станіслав О.В. Лінгвістика тексту : навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 55 с.
31. Тарасюк І.В. Теоретична граматики першої іноземної мови (французької) : методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра освітньо-професійної програми «Мова і література (французька)». Запоріжжя : ЗНУ, 2022. 69 с.
32. Цимбал Н.А. Методи лінгвістичних досліджень: навч. посіб. Умань : Візаві, 2018. 107 с.
33. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література : Від античності до початку XIX ст. : навч. посіб. Київ : Вид. дім «КМ Академія», 2004. 360 с.
34. Яблонська Т. М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту : навч. посіб. Одеса : Видавець Букарєв В.В., 2019. 325 с.
35. Fromilhague C., Sancier-Chateau A. Analyses stylistiques. Formes et genres. Paris : Nathan, 2000. 234 p.
36. Lehmann A., Martin-Berthet F. Introduction à la lexicologie. Sémantique et morphologie. Paris : Nathan, 2000. 206 p.
37. Molinié G. Éléments de stylistique française. Paris : PUF, 2011. 213 p.
38. Smouchtchynska I. Lexicologie française. Kiev : Editions Dmitry Burago, 2015. 600 p.
39. Smouchtchynska I. Stylistique des figures : Les figures non-tropiques. Kiev: Logos, 2010. 312 p.
40. Smouchtchynska I. Stylistique des figures : Les tropes. Kiev : Centre d'édition et de polygraphie «Université de Kiev», 2009. 206 p.

V. Орієнтовний перелік питань

1. Le sens étymologique des mots. Mots motivés, non-motivés.
2. Les caractéristiques du système lexical. La systématisation du vocabulaire.
3. Les aspects sémantiques de la signification lexicale.
4. La néologie formelle: le mot dérivé et le mot composé.
5. Les séries lexico-sémantiques en français.

6. Les doublets étymologiques.
7. Le problème de mot dans la linguistique française.
8. Les tendances analytiques dans le système grammatical de l'ancien français.
9. L'évolution phonétique dans la période gallo-romane et son impact sur le système grammatical.
10. Les problèmes théoriques de la langue dans la période de la formation de la langue nationale.
11. Le rôle de la Pléiade dans le perfectionnement de la langue française.
12. Le substantif comme partie du discours et ses catégories grammaticales en français.
13. Le verbe comme partie du discours et ses catégories grammaticales en français.
14. La proposition comme unité syntaxique de base. Les niveaux de son analyse.
15. Les théories de l'énoncé dans la linguistique française.
16. La théorie des parties du discours en français.
17. Le problème de la transposition grammaticale en français.
18. Les tropes et les figures principaux du français moderne.
19. La théorie des styles fonctionnels du français moderne.
20. La syntaxe affective du français moderne.
21. La norme et sa fonction dans la stylistique.
22. La couleur stylistique et ses composantes.

Методика викладання іноземної мови

23. Підручник з іноземної мови як основний засіб у навчанні іноземної мови, його зміст (автентичні та вітчизняні підручники).
24. Методика навчання як наука. Зв'язок методики викладання іноземних мов з іншими науками.
25. Комунікативний підхід у навчанні іноземної мови
26. Зміст, принципи, цілі навчання іноземної мови.
27. Методи, засоби навчання іноземної мови.
28. Лінгвопсихологічні основи навчання іноземних мов.
29. *Вправи* як важлива складова формування мовної компетенції. Вправи для навчання іноземної мови їх типи і види. Класифікація вправ для навчання ІМ за комунікативною метою.
30. Різні критерії для класифікації вправ для формування мовної і мовленнєвої компетенції. Класифікація вправ за основними категоріями навчання ІМ (мета, зміст, методи, засоби навчання).
31. Формування іншомовної *фонетичної* компетенції. Мета і завдання формування фонетичних навичок. Зміст навчання фонетики у середній школі. Підходи до формування вимовних навичок. Типи фонетичних вправ і їх призначення.
32. Формування граматичних навичок на уроках іноземної мови: особливості навчання *граматичного матеріалу*, активний і пасивний граматичні мінімуми.
33. Формування лексичних навичок: особливості навчання *лексичного матеріалу*, активний, пасивний й потенційний мінімуми.
34. Формування іншомовної мовленнєвої компетенції у *говорінні*: загальна характеристика говоріння як виду мовленнєвої діяльності.
35. Навчання *діалогічного мовлення*. Система вправ для навчання діалогічного мовлення.
36. Навчання *монологічного мовлення*. Система вправ для навчання монологічного мовлення.
37. Формування іншомовної мовленнєвої компетенції у *письмі*: письмо і писемне мовлення, етапи навчання писемного мовлення. Письмо як засіб навчання і контролю

- у навчанні іноземних мов. Завдання і вправи для навчання різних видів писемного спілкування, особливості використання різних типів вправ.
38. Формування іншомовної мовленнєвої компетенції в *аудіюванні*: особливості формування компетенції в аудіюванні, характеристика аудіювання як виду мовленнєвої діяльності. Етапи формування аудитивної компетенції учнів; етапи навчання аудіюванню і послідовність дій вчителя при проведенні етапу аудіювання на уроці іноземної мови.
  39. Формування іншомовної мовленнєвої компетенції у *читанні*: суть читання та його психофізіологічні механізми. Види читання відповідно до мети і особливості їх організації. Способи перевірки розуміння текстів; завдання і вправи для навчання різним видам читання, особливості використання різних типів вправ.
  40. Особливості навчання іноземної мови на *різних ступенях*.
  41. *Планування* навчального процесу з іноземної мови.
  42. Основні форми навчального процесу з іноземної мови. Урок як основна форма навчання ІМ. Вимоги до *уроку* іноземної мови, типи і структура уроків іноземної мови.
  43. *Контроль* у навчанні іноземної мови. Тестування.
  44. Позакласна робота з іноземної мови. Організація Speaking Clubs у процесі формування іншомовної комунікативної компетенції учнів.
  45. Методи, *сучасні технології* та засоби навчання іноземних мов. Інтерактивні технології навчання ІМ. Проектні технології навчання ІМ.
  46. Новітні технології навчання іноземних мов. Особливості організації дистанційного навчання. Електронні ресурси.
  47. Інноваційні засоби навчання: особливості та цілі використання засобів навчання під час навчання іноземної мови.

Історія зарубіжної літератури

48. Антична література: міфологічно-ритуальне походження жанрів, концепція людини і фатуму, формування індивідуальної поетики, утвердження гуманізму і антропоцентризму.
49. Хронологія розвитку жанрів літератури Давньої Греції і Давнього Риму. Ідеологія родового і полісного життя в давньогрецькому епосі, ліриці, драмі. Сутність трагічного і комічного в творах античної літератури.
50. Література Середніх віків: періодизація, культурно-історичні фактори розвитку, жанрова своєрідність, концепція людини і світу.
51. Середньовічна картина світу. Напрямки розвитку художньої словесності раннього Середньовіччя: клерикальна (писемна) література латиною. Народна поетична творчість раннього Середньовіччя. Література високого Середньовіччя: героїчний епос, лицарська (куртуазна) література.
52. Література доби Відродження. Сутність гуманістичного переосмислення людини і світу в літературах країн Західної Європи.
53. Ренесансна парадигма сприйняття світу. Сутність ренесансного гуманізму. Гуманістична проблематика творчості Ф. Петрарки, Е. Роттердамського, Ф. Рабле, В. Шекспіра, М. Сервантеса.
54. Напрями і течії західноєвропейської літератури XVII-XVIII ст. Поняття про бароко і класицизм: естетика, жанрова система, національна своєрідність, представники.

55. Літературні напрямки XVII ст.: сентименталізм, рококо, преромантизм. Філософсько-естетична концепція і література європейського Просвітництва.
56. Література XIX ст. : сутність романтичного і реалістичного художніх методів. Особливості та провідні течії літератури межі XIX-XX ст.
57. Світоглядна і художня парадигма літератури романтизму і реалізму. Соціально-історичні передумови романтизму і реалізму. Романтичної концепції особистості і концепція реалістичного типового характеру. Принципи відтворення дійсності в творах романтичного і реалістичного типів.
58. Провідні течії європейської і американської літератури межі XIX-XX ст. (натуралізм, неоромантизм, естетизм, імпресіонізм, символізм)
59. Література XX-XXI ст. Модернізм як домінанта літературного процесу першої половини XX ст.
60. Постмодерністський дискурс літератури другої половини XX – початку XXI ст.
61. Історико-філософський контекст літературного розвитку XX- поч. XXI ст. Течії модернізму (дадаїзм, сюрреалізм, експресіонізм, імажизм).
62. Концепція особистості в літературі екзистенціалізму.
63. Постмодернізм як культурфілософська домінанта другої половини XX ст.- поч. XXI ст.: визначення, філософська база, основні художні принципи.

VI. Приклад практичного завдання

Lisez le texte et faites l'analyse lexico-stylistique. L'extrait marqué à lire et à traduire :

Antoine de Saint-Exupéry «Vol de nuit»

Ainsi les trois avions postaux de la Patagonie, du Chili et du Paraguay revenaient du Sud, de l'Ouest et du Nord vers Buenos Aires. On y attendait leur chargement pour donner le départ, vers minuit, à l'avion d'Europe.

Trois pilotes, chacun à l'arrière d'un capot lourd comme un chaland, perdus dans la nuit, méditaient leur vol, et, vers la ville immense, descendraient lentement de leur ciel d'orage ou de paix, comme d'étranges paysans descendant de leurs montagnes.

Rivière, responsable du réseau entier, se promenait de long en large sur le terrain d'atterrissage de Buenos Aires. Il demeurait silencieux car, jusqu'à l'arrivée des trois avions, cette journée, pour lui, restait redoutable. Minute par minute, à mesure que les télégrammes lui parvenaient, Rivière avait conscience d'arracher quelque chose au sort, de réduire la part d'inconnu, et de tirer ses équipages, hors de la nuit, jusqu'au rivage.

Un manœuvre aborda Rivière pour lui communiquer un message du poste Radio :

— Le courrier du Chili signale qu'il aperçoit les lumières de Buenos Aires.

— Bien.

Bientôt Rivière entendrait cet avion : la nuit en livrait un déjà, ainsi qu'une mer, pleine de flux et de reflux et de mystères, livre à la plage le trésor qu'elle a si longtemps ballotté. Et plus tard on recevrait d'elle les deux autres. Alors cette journée serait liquidée.

Alors les équipes usées iraient dormir, remplacées par les équipes fraîches. Mais Rivière n'aurait point de repos : le courrier d'Europe, à son tour, le chargerait d'inquiétudes. Il en serait toujours ainsi. Toujours. Pour la première fois ce vieux lutteur s'étonnait de se sentir las. L'arrivée des avions ne serait jamais cette victoire qui termine une guerre, et ouvre une ère de paix bienheureuse. Il n'y aurait jamais, pour lui, qu'un pas de fait précédant mille pas semblables. Il semblait à Rivière qu'il soulevait un poids très lourd, à bras tendus, depuis longtemps : un effort sans repos et sans espérance. « Je vieillis... » Il vieillissait si dans l'action seule il ne trouvait plus sa nourriture. Il s'étonna de réfléchir sur des problèmes qu'il ne s'était jamais posés. Et pourtant revenait contre lui, avec un murmure mélancolique, la masse des douceurs qu'il avait toujours

écartées : un océan perdu. « Tout cela est donc si proche ?... » Il s'aperçut qu'il avait peu à peu repoussé vers la vieillesse, pour « quand il aurait le temps » ce qui fait douce la vie des hommes. Comme si réellement on pouvait avoir le temps un jour, comme si l'on gagnait, à l'extrémité de la vie, cette paix bienheureuse que l'on imagine. Mais il n'y a pas de paix. Il n'y a peut-être pas de victoire. Il n'y a pas d'arrivée définitive de tous les courriers.

Rivière s'arrêta devant Leroux, un vieux contremaître qui travaillait. Leroux, lui aussi, travaillait depuis quarante ans. Et le travail prenait toutes ses forces. Quand Leroux rentrait chez lui vers dix heures du soir, ou minuit, ce n'était pas un autre monde qui s'offrait à lui, ce n'était pas une évasion. Rivière sourit à cet homme qui relevait son visage lourd, et désignait un axe bleui : « Ça tenait trop dur, mais je l'ai eu. » Rivière se pencha sur l'axe. Rivière était repris par le métier. « Il faudra dire aux ateliers d'ajuster ces pièces-là plus libres. » Il tâta du doigt les traces du grippage, puis considéra de nouveau Leroux. Une drôle de question lui venait aux lèvres, devant ces rides sévères. Il en souriait :

- Vous vous êtes beaucoup occupé d'amour, Leroux, dans votre vie ?
- Oh ! l'amour, vous savez, monsieur le Directeur...
- Vous êtes comme moi, vous n'avez jamais eu le temps.
- Pas bien beaucoup...

Rivière écoutait le son de la voix, pour connaître si la réponse était amère : elle n'était pas amère. Cet homme éprouvait, en face de sa vie passée, le tranquille contentement du menuisier qui vient de polir une belle planche : « Voilà. C'est fait. »

« Voilà, pensait Rivière, ma vie est faite. »

Il repoussa toutes les pensées tristes qui lui venaient de sa fatigue, et se dirigea vers le hangar, car l'avion du Chili grondait.

Le schéma recommandé d'analyse du texte littéraire

1. Analysez le hors texte (Qui est l'auteur du texte ?) :

- l'information sur l'auteur,
- l'information sur le mouvement littéraire, les principes esthétiques, tout ce qui a de l'importance pour l'analyse,
- le titre du texte.

2. Repérez les éléments de la fiction (diégèse) (De quoi s'agit-il ? Quelle est l'idée maîtresse du texte ?) :

- l'histoire, le schéma du récit ;
- les personnages (fictionnels, focalisateurs, narrateurs);
- l'univers spatio-temporel.

3. Faites attention aux grands choix techniques qui régissent l'organisation de la fiction dans le récit qui l'expose (Qui crée l'histoire, organise le récit ? Par qui passe la perspective narrative ?) :

- les voix narratives (homodiégétique/ hétérodiégétique);
- la perspective (focalisation) :
- le narrateur externe ;
- le narrateur interne ;
- le narrateur omniscient.

4. Analysez les choix de textualisation (lexique, syntaxe, rhétorique, stylistique):

- les choix lexicaux: les chaînes de coréférence; les effets liés aux désignateurs; les champs lexico-sémantiques ;
- les choix grammaticaux: l'alternance des temps (l'imparfait/le passé simple; le passé simple/ le passé composé; le présent/ le passé composé), les modes;
- les choix stylistiques:

- les figures d`analogie (la comparaison, la métaphore, la personnification, l`allégorie),
  - les figures de substitution (la métonymie, la synecdoque, l`abstraction, l`antonomase, la périphrase, l`antiphrase),
  - les figures d`opposition (l`antithèse, l`oxymore),
  - les figures d`amplification et d`atténuation (l`hyperbole, la gradation, l`euphémisme, la litote),
  - les figures de construction (l`énumération et l`accumulation, la répétition et l`anaphore, l`interrogation rhétorique ou oratoire, l`apostrophe, le parallélisme, le chiasme, l`ellipse, l`anacoluthie),
  - les figures de pensée (le paradoxe, l`ironie, la concession, la prétérition).
5. Commentez les effets produits par la mise en texte. Tous les choix (grammaticaux, lexicaux, stylistiques) ne prennent sens qu'en relation avec leur insertion et leur organisation dans le texte, en fonction d'effets à produire.